

A kiterjesztő értelmezésnek alapja az indokolás szerint *a cél és a védelemre jogi igényt tartó érdek azonossága*. Va gyis az indokolás szerint analógia útján, célazonosság fenforgása esetén a bírói gyakorlat állapíthat meg mentességeket, melyek a törvényben és rendeletekben felsorolva nincsenek. Ezt az értelmezési szabályt nem osztom. A végrehajtási törvénynek mentességi szabályai úgy nevezett „pozitív” szabályok, melyek pontosan körülírják milyen esetben, milyen pénzösszeg, a fizetésnek milyen része stb. mentes. A felsorolás nem példálódzó, hanem kimerítő. *Ilyen új pozitív szabályt a bírói gyakorlat analógia útján meg nem állapíthat*, épen úgy, mint nem állapíthat meg új házassági bontóokot, gondnokság alá helyezési esetet, közjegyzői okirati vagy más ügyleti formát az ügylet érvényességi kellékeül.

Ha szociális szempontból új végrehajtási mentesség megállapítása szükséges, a mai törvényhalmaz és rendeleti felhatalmazások során ezt a törvényhozó hatalom könnyen megteheti, amint a felhatalmazás rendeletek épen a végrehajtási jog terén lényeges változtatásokat tettek és épen az említett 34.000/1931. I. M. számú rendelet rendelkezése az, mely a jogegységi határozatban eldöntött jogi kérdést is felvetette.

Ifj. Dr. Szigeti László.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

A Kúria jogegységi tanácsának 91. számú polgári döntvényéről már előző számunkban megemlékeztünk. Ez a döntvény megerősíti azt az eddig is nagyban-egészben uralkodónak mondható gyakorlatot, amely a végrehajtást szenvedőt a *zárlati jövedelemből tartásban* részesítette. Időközben nyilvánosságra kerültek az indokok is. A kiinduló pont ugyanaz, mint a 83. sz. jogegységi döntvényé: a végrehajtási törvény és az azt kiegészítő további törvények nem sorolják fel kimerítően a végrehajtás alóli mentességeket és így lehet végrehajtás alóli mentességet a cél és a védelemre igényt tartó jogi érdek azonossága esetén joghason-szerűség útján konstruálni és az írott jogszabályban megjelölt esettől egy vagy más tekintetben eltérő esetre alkalmazni. A Kúria a 34.000/1931. I. M. sz. rendelet 6. §-ának 2. bekezdését veszi alapul, amely a zárgondnoki tennivalókkal megbízott végrehajtást szenvedőt a bíróság hozzájárulásával feljogosítja, hogy a zárlati jövedelemnek a szokásos zárgondnoki díjak mértékét lényegesen meg nem haladó részét az életfenntartásához mulhatatlanul szükséges mértékig a saját és háznépe létfenntartási költségeinek fedezésére fordítsa. A jogegységi tanács szerint az

így felszabadított összeg nem csupán a zárgondnoki teendőket ellátó végrehajtást szenvedő munkájának ellenértéke, hanem annak célja: a végrehajtást szenvedő és háznépe létfenntartásának biztosítása. Következik ebből, hogy ez a rendelkezés alkalmazható akkor is, ha nem a végrehajtást szenvedő látja el a zárgondnoki teendőket. A döntvény indokolása ezután foglalkozik azokkal a jogszabályokkal (csődtörvény 5. §, kényszerügyességi rendelet 20. §, 89. JED.), amelyek a létminimum védelmével foglalkoznak és oda konkludál, hogy a végrehajtást szenvedőnek és háznépének eltartását a döntvényben szabályozott keretben biztosítani kell.

*

Az ágyassági viszonyban élő férj nem tagadhatja meg a *visszatérést* azért, mert felesége korábban maga is ágyasságban élt, ha a feleség a maga ágyasságát a visszahívás időpontjában már megszüntette, többször személyesen is kísérletet tett arra, hogy a férjet az életközösség helyreállítására bírja és a már mintegy 9 éve ágyasságban élő férj elvesztette az erkölcsi jogosultságát ahhoz, hogy az együttélés folytatását olyan ok miatt tagadhassa meg, amellyel a házaseletet megrontottnak alantas erkölcsi érzületénél fogva maga sem tekintette (P. III. 4285/1937.). Nem egészen érthető, hogy a két nyilvánvalóan egyaránt „alantas erkölcsi érzületű“ házaspár között miért csak az egyiket kell emiatt büntetni. Más volna az eset, ha a bontóper nem a visszahívás megtagadása címén, hanem a férj erkölestelen magatartása miatt a 80. § a) vagy c) pontja alapján indult volna meg. Ebben az esetben indokolt lett volna a bontás. A Kúria továbbfejleszti gyakorlatát: az a kompenzáció folytán elenyésző vétkesség, amely nem teszi indokolttá a bontást a 80. § a) vagy c) pontjai alapján megindított bontóperben, nem teszi őszintétlenné a visszahívást, ha a 77. § a) pontjában szabályozott bontóok fennforgásáról van szó.

A *perenkívüli visszahívásnak nem megfelelő* módja az, ha *tanuk jelenlétében* történik. Ez a mód nem felel meg a házasság erkölcsi tartalmának és a házasság bensőséges természetének, mert ennek inkább a négy szem között történő békítő közeledés, harmadik személyek jelenléte által nem feszélyezett bizalmas beszélgetés és a szeretetteljes megkérés felel meg, mint a kiengeztelési szándék őszinteségének hiánya és a bontóok létesítésére irányuló szándék fennforgása iránt könnyen gyanút ébresztő tanuk jelenlétében folyó tárgyalás (P. III. 4606/1937.).

Ha az alperes a bírói visszahívás vétele után továbbfolytatja a házastárs által ismert ágyassági viszonyt, ez bontóok, amely nem enyészik el a visszahívás által, mert ez egyuttal

magában foglalja az ágyassági viszony megszüntetésére való felhívást is (P. III. 5892/1937.).

*

Közszerzemény az a tiszta vagyonerék, amely a házastársaknak a szerzeményi közösség megszűntekor meglévő vagyonából a házastársak különvagyonának és az adósságoknak a levonása után fennmarad. A házasfelek egymás elleni ügyleti, pl. kölcsönkövetelései és a feleség hozományi követelése is az egész szerzeményből vonandók le és csak a fennmaradt szerzemény osztandó fel a házastársak között egyenlő arányban; tehát nem volna helyes ezekkel az összegekkel nem az *egész* szerzeményt, hanem az egyes házasfelekre jutó hányadot csökkenteni (P. I. 231/1938.). Ez az ítélet, mint általában bírói gyakorlatunk, az értéktöbbletti elv alapján áll (*Szladits* Vázlat II. 352.).

A *nőtartásdíj* felemelése iránt indított perrel szemben érdemlenség címén nem lehet végrehajtás megszüntetési keresetet indítani, mert a végrehajtás megszüntetési per a végrehajtási eljárás keretébe tartozó különleges természetű eljárás. A végrehajtás megszüntetése iránt előterjesztett kereseti kérelem azonban mint több magában foglalja kevesebb gyanánt az annak kimondására irányuló és rendes perútra tartozó kérelmet, hogy a felperesnek nőtartási díjhoz való igénye az érdemlenség megállapítására alapul szolgáló cselekmény elkövetési időpontjától számítandó hatállyal megszűnt (P. III. 5079/1937.).

*

Keményseprőüzlet átruházásának szerződésellenes megtagadásából folyóan a felperesek, szegénységükre hivatkozva, csak 20 év múlva lépnek fel. A P. I. 673/1938. sz. ítélet csak három évi *elvont hasznót* ítél meg, mert nem látja megállapíthatónak a perlésben való akadályozottságot. Figyelemreméltó, hogy a Kúria — igen helyesen — nem lát a perlésnek késedelmes voltában hallgatólagos joglemondást; az eset individuális körülményei folytán indokoltnak látszik az is, hogy az elvont hasznokat a Kúria nem a keresetindítástól, hanem annál 3 évvel korábban kezdődően ítélte meg.

A kárkövetelés egységes és oszthatatlan. A kárkövetelésnek a perben jogfenntartás nélkül bejelentett leszállítása ennél fogva a fenn nem tartott követelésről való *lemondást* foglal magában. Ez a lemondás csak az akaratnyilvánítás érvénytelenségére nézve fennálló magánjogi elvek alapján támadható meg. A lemondás után további tártérítést csak akkor lehet érvényesíteni, ha a lemondás után további károsodás következett be (P. III. 4093/1937.). Az ítéletben kifejtett jogelv a legnagyobb óvatossággal alkalmazandó, mivel a joglemondást nem szabad vélelmezni és a Pp. élesen megkülönbözteti a perben is gyakorolható joglemon-

dást a keresetnek csak perjogi szempontból jelentős leszállítástól. Az utóbbiba a joglemondást beleinterpretálni csak akkor lehet, ha arra a konkrét eset körülményei elegendő alapot adnak.

*

Ha az alapítólevél által forintban meghatározott járadékot egy korábbi perben már *svájci frankra* értékelték át: nem lehet újabb pert indítani a svájci franknak aranykoronára való átértékelésére és pedig azon az alapon sem, hogy a svájci franknak ma felára van. A felár ugyanis a belföldi felek jogviszonyában nem jöhet tekintetbe. „Nem hivatkozhat a felperes arra sem, hogy a pengő külföldön veszett értékéből, mert a pengőnek belföldön aranypengő értéke van“ (P. I. 665/1938.). Az előző perben hozott ítélet minden bizonnyal abból indul ki, hogy a svájci frank állandó értékmérő. Ha ez a kiindulópont megdőlt, akkor az átértékelésnek épp oly kevésbé lett volna akadály, mint ahogyan a svájci franknak szerződéssel való kirovása esetében is valorizálna a bíróság. Az inflációs gyakorlat is ismerte az ítéleti marasztalás további valorizációját. Figyelemreméltó, hogy a perben felmerült a pengővalorizáció kérdése is.

*

Ha az állam valamely *inségakció* keretében az aszálykárosult gazdának *vetőmagot* ad, nincs helye *szavatossági* kártérítési keresetnek azon az alapon, hogy a vetőmag nem volt jó, mert a peres felek nem magánjogi szerződést kötöttek egymással, hanem a felperes közigazgatási jellegű kedvezményben részesült (P. VI. 5779/1937.). A döntés nem aggálytalan. Ha a felek közti jogviszony nem magánjogi jogviszony, akkor ebből legfeljebb az következne, hogy az ügy nem tartozik polgári peruttra. Ha azonban a bíróság belebocsátkozik az ügy érdemébe, úgy nem látható át, miért kelljen a segélyezett gazdának a kapott rossz vetőmag helyett jó vetőmagot visszaadnia és miért ne érvényesíthesse valamely módon a vetőmag kifogásolható voltát.

Az örökösök között létrejött oly megállapodás, amely szerint az egyik örököstársat megbízzák a hagyatéki ingatlan eladásával és az erre vonatkozóan beérkező oly ajánlatot, amelyet az árvaszék jóváhagy, a teljesen cselekvőképes örökösök is kötelezőnek fognak elismerni, hatálytalan. Mindenekelőtt szükséges volna ilyen megállapodás joghatályos voltához, hogy abban a megállapodást létesítő felek a kötendő szerződés lényeges tartalmára nézve megegyezzenek. Általános szabály továbbá az, hogy vagyoni jogi szerződésben a szolgáltatás vagy ellenszolgáltatás tárgyának a meghatározását valamelyik szerződő félre, vagy harmadik személyre is lehet bízni; a szolgáltatás tárgyának a meghatározására ekként feljogosított személy azonban ezzel a joggal

nem élhet tetszése szerint, hanem a szolgáltatás tárgyát a méltányosság követelményei szerint kell meghatározni. Ha a tekintetben vita merül fel, úgy a bíróság dönt és ennek döntését az árvaszéki állásfoglalás nem pótolhatja (P. I. 614/1938.).

*

A malomberendezés helyreállítását tárgyzó vállalkozási ügyletnél *rejtett hibának* minősül a tengely külsőleg bár látható hibája, ha a megrendelőről mint nem szakértőről nem tehető fel akkora műszaki tudás, hogy a hiba jelentőségével tisztában lehetett. Minthogy a vállalkozó az e hibáért való felelősséget külön nem vállalta magára, felmerül a kérdés, nem szűnt-e meg a *vállalkozó* felelőssége a hat hónapot meghaladó időmúlás folytán. Ezt a kérdést a vállalkozási szerződésnek az adásvétellel rokon természete folytán az eladó *szavatosságára* vonatkozó jogszabályok megfelelő alkalmazásával kell eldönteni. Az általános magánjog szabályai az eladónak a dolog hiánymentességéért való szavatosságát nem korlátozzák az elévülés általános határidejénél rövidebb időre, de ismernek ily korlátozást a K. T. szabályai. A peres vállalkozási szerződés önmagában véve nem kereskedelmi ügylet, de az lehet a K. T. 260. §-a alapján, amely esetben a szavatosság határidejének kérdését a kereskedelmi vételre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával kell eldönteni (P. IV. 511/1938.). Ez az ítélet jogvesztő határidőre vonatkozó szabályt terjeszt ki analógia útján a kereskedelmi vételről más kereskedelmi — az adott esetben vállalkozási — szerződésre. Mindenesetre szólnak indokok e kiterjesztés mellett — a jogviszonyok mielőbbi lezárásának, lelikvidálásának szempontjai — mégis meggondolandó az, hogy a jogok érvényesítésére nyitva álló határidő megrövidítése kivételes természetű szabály, aminek analógia útján való kiterjesztése az általánosan elfogadott jogszabálymagyarázati elveknek ellentmond.

*

A fentebb más vonatkozásban már említett P. I. 614/1938. sz. ítélet szerint a perenkívüli eljárás vitelével megbízott *ügyvéd* egymagában e megbízásnak erejénél fogva nem tekinthető felhatalmazottnak az örökös társakkal a hagyatéki vagyon számottevő részének közelebbről meg nem határozott feltételekkel leendő elidegenítése tárgyában való megállapodás létesítésére.

*

A rendőrségi tisztviselő *kártérítési felelősségének elévülése* (1871: VIII. t.-c. 74. §.) egy bünyogi nyomozás körében felmerült mulasztásáért a kárt okozó mulasztás elkövetésétől számítandó és közömbös, hogy arról az igényt támasztó fél mikor szerzett tudomást (P. VI. 5458/1937.).

Az *álló tehergépkocsiról* való leszállásra a gépkocsi üzemben tartásával kapcsolatos különös *veszélyek* ki *nem* terjednek, ezért a felperesnek az álló gépkocsirói leszállása közben bekövetkezett balesete a gépkocsi üzemének veszélyességével okozati összefüggésbe nem hozható. A gépkocsi üzemben tartójának tárgyi felelőssége az ily balesetre nem terjed ki (P. I. 670/1938.).

A m. kir. Kúria ítéletében állandóan szem előtt tartott általános tapasztalati tény az, hogy az olyan munkás, aki munkaképességének a túlnyomó részét elvesztette, úgy hogy a közönséges napszámomunka végzésére is csak kis mértékben alkalmas, ennek a csekély megmaradt munkaerejének az értékesítésére és így arra, hogy saját munkájával állandó keresetre tehesen szert, nem számíthat. Ebből következik, hogy a felperest, aki a szakértő megállapítása szerint most már a közönséges napszámomunka végzése tekintetében is csak 20%-ban, tehát igen kis mértékben munkaképes, gazdasági szempontból teljesen keresőképtelennek kell tekinteni (P. I. 128/1938.).

*

A *végrendelkezőképességre* nézve is áll az a szabály, hogy az *elmebetegség* csak az esetben teremt cselekvőképtelenséget, amennyiben a jognyilatkozat tételéhez szükséges értelmes akaratelhatározást kizárja; vagyis a cselekvőképtelenség oka nem egy magában az elmezavarban, vagy öntudatzavarban, hanem ezeknek az értelmes akaratelhatározásra gyakorolt hatásában rejlik, amiből folyólag vizsgálni kell azt is, hogy az elmebaj oly mértékben hatott-e a cselekvő személy értelmére és akaratára, hogy a kritikus időpontban éppen az illető jogügyletbe szükséges irányban hiányzott az értelmi akaratelhatározáshoz való képessége (P. V. 4313/1937.).

A házastársak külön megszövegezett, külön aláírt, de egy iraton szereplő, egységes záradékkal ellátott kétrendbeli végrendelete nem közös végrendelet; ennek dacára érvényes, mert külön-külön van keltezve és aláírva és az egységes közös záradék mindkét végrendelkezőre nézve igazolja, hogy a törvényes alakszerűségek betartottak. Közös végrendelet csak akkor fogorna fenn, ha legalább az aláírás történne együttesen, mert a végrendelkezésnek a közös végrendelet tételénél is megkívánt egységessége szempontjából csak így van biztosítva, hogy a végrendelet mindkét fél részéről egyidejűleg jött létre (P. I. 567/1938.).

A *kereskedelmi üzlet* mint másra átruházható vagyoneértékek összessége *öröklés tárgya is lehet*, tehát tulajdonosának halálával a maga egészében, a hozzátartozó összes vagyoni értékkel az öröklési jog szabályai szerint átszáll az örökösre. Ez nemcsak az általános magánjogi szabályokból, hanem a K. T.

12. §-ának rendelkezéséből is következik, mert ez a szabály a cég utódlását kifejezetten arra az esetre is szabályozza, amidőn kereskedelmi üzletet örökösödés útján szereznek meg. Ha a házassági szerződés szerint az özvegy haszonélvezeti joga az örökösök hagyatékából két gyermekrészt terjed ki, úgy a fenti szabályok értelmében az özvegyi jog kiterjed az üzlet megfelelő hányadára is. Közömbös ebből a szempontból, hogy a kereskedésnek mint iparjogositványnak személyhez kötött joga az ipartörvény szerint kit illet meg. Minthogy pedig az özvegyi haszonélvezeti jog rendszerint az evvel terhelt vagyen birtokbantarásával gyakorolható, az üzlet két hatodrésze az özvegy közös birtoklásába bocsátandó; ez a rendelkezés az özvegyet a felek közti jogviszonyban arra jogosítja, hogy a peres üzletben saját javára mindazokat a jogokat gyakorolja, amelyek az üzlet hasznában két hatodrészt részes társat megilletik (P. I. 662/1938.).

*

A K. T. 12. §-a értelmében ha a kereskedelmi üzlet tulajdonosa meghal, az örökösök az üzletet az eddigi cég alatt vagy valamennyien, vagy az örökösök egy része valamennyi örökös társ beleegyezésével folytathatják. Ha tehát az elhunyt cégtulajdonos egy tizedrészben örököseit ily beleegyezést nem adnak, a cég törlendő. A Kúria (Pk. IV. 456/1938.) mindazonáltal az adott esetben 60 napi határidő kitűzésével módot adott arra, hogy az örökösök megegyezést létesíthessenek.

*

A *részvénytársaság zárszámadásainak* olyan tényleg kifizetett tételt is magukban kell foglalniok, amelyet az igazgatóság esetleg törvénybe, vagy jó erkölcsbe ütköző célra adott ki, mert különben a mérleg hamis. Ugyanaz az összeg követelésként csak akkor állítható be a mérlegbe, ha a társaság az ügylet semmissége miatt az eredeti állapot visszaállítását igényli (P. IV. 139/1938.).

Alrészvényes nemcsak az, akire a részvényes részvényét *szinlegetesen* ruházta át, hanem az is, akire valósággal, de visszadási kötelezettség mellett mint *fiduciáriusra* ruházta a részvényesi jogok gyakorlása céljából (P. IV. 141/1938.).

*

Korlátolt felelősségű társaság ügyvezetőjének törvényes képviselői joga az 1930: V. t.-c. 52. §-ának helyes értelmezése szerint még oly módon sem korlátozható, hogy a korlátozást a cégjegyzékbe bejegyzik. A törvény 51. §-a 2. bekezdéséből folyóan lehetséges ugyan, hogy mindegyik ügyvezető csak együttesen, vagy mindegyik ügyvezető egyedül is jogosított képviselni

a társaságot, olyan szabályozás azonban, amely szerint az egyik ügyvezető egyedül való képviselőre, a másik pedig csak együttes képviselőre jogosított, harmadik személyekkel szemben csak akkor hatályos, ha az együttes képviselőre jogosítottak a képviselői jogot az egyedüli képviselőre jogosítottakra tekintet nélkül is valóban gyakorolhatják (Pk. IV. 349/1938.).

*

A *karteltörvény* nemcsak kartelemekre, hanem egy ennél magasabb gyűjtőfogalomra: a *versenyt szabályozó vagy a versenyt korlátozó ügyletekre* vonatkozik. A karteltörvény alá eső megállapodás leglényegesebb eleme: a gazdasági verseny szabályozása. Az organizáció, az egyesületi (társasági) jellegnek, a piac döntő befolyásolásának, a szerződő felek nagyobb számának, a szervezkedés horizontális irányának hiánya tehát közömbös. Így tehát a törvényben szabályozott bemutatási kötelezettség alá esik az a szerződés, amelyben a földtulajdonos hosszú évekre előre eladja a tűzifakereskedőnek az erdőbirtokán évenként kitermelendő mintegy évi 3000 wagont kitevő tűzifamennyiséget és a szerződésben arra is kötelezettséget vállal, hogy erdőbirtokáról másnak, mint a vevőnek sem közvetlenül, sem közvetve eladni és szállítani nem fog. A szerződés részletei a vevő javára versenytilalmat, területvédelmet, árvédelmet és vevővédelmet, tehát árura vonatkozóan a forgalom és áralakulás tekintetében a gazdasági versenyt szabályozó és korlátozó kötelezettséget állapítanak meg. Következik ez a jogviszony és szabályozás huzamosabb időtartamából, az üzleti magatartás sokoldalú szabályozásából és korlátozásából, ezeknek azonos irányából és a kikötések tartalmából is (P. IV. 118/1938.).

Mindenkinek, tehát a kereskedelmi forgalomra szánt áruk előállítójának, eladójának is, fennálló jogunk alapvető elvénél, a szerződési szabadságnál fogva — annak határai között — joga van áruinak eladási árát megállapítani és az ár megtartását szerződéssel továbbeladás esetére is biztosítani; ez a szerződés — amely az ú. n. márkacikkek árvédelmi rendszerében már általános gyakorlati kifejlődéshez és bírói elismeréshez is jutott — érvényes és kötelező, hacsak egyébként valamely törvényes tilomba, közérdekű korlátokba, vagy jóerkölcsbe nem ütközik. Egymagában az a körülmény azonban, hogy a karteltagok által elvállalt közvetett felelősség áthárítása a kartelen kívül álló független gazdasági alanyok lekötésére irányul, sem tiltó jogszabállyal, sem az erkölcs, a közjó, vagy a közgazdaság követelményeivel ellentétben nem áll. Ily szerződések írásbafoglalási és bemutatási köteletség alá esnek; az írásbafoglalt megállapodásokban visszaható erőt kikötni nem lehet, mert ez a karteltörvény rendelkezéseit sérti. Az oly választott bírósági ítéletet

tehát, amely az írásbafoglalást megelőző időből elkövetett sérelmes cselekményekért szab ki kötbért, a Kartelbíróóság érvénytelennek nyilvánítja (P. IV. 776/1938.).

A kényszeregyességi rendelet 78. §-ában említett *külön előny* ígérese vagy biztosítása csak oly megegyezéseknél képzelhető el, amelyek a kényszeregyességi eljárásra, illetve a köteendő egyességre tekintettel létesülnek. Oly kezességvállalás, amely akkor létesül, amidőn az adós helyzete már bizonytalan volt ugyan, de amidőn még a kényszeregyesség gondolata fel sem merült, nem ütközik a rendelet tilalmába (P. VII. 516/1938.).

*

Az a körülmény, hogy a *tanu* a részére törvényben biztosított *mentességgel* él, nem adhat alapot arra, hogy pusztán ebből a tényből a peres felek bármelyikének javára vagy terhére lehessen okszerű következtetést vonni. Így tehát a bontóperben sem lehet a tanuvallomások megtagadásából a feleség által állítólag folytatott több rendbeli szerelmi viszonyra következtetést vonni, különösen akkor, ha a per egyéb adataiból sem vonható következtetés a feleség erkölcsstelen életmódjára (P. III. 4289/1937.).

A bontóperben a feleség szerelmesének egyedülálló valómása is alkalmas lehet a szerelmi viszony bizonyítására, ha a perben nem forognak fenn oly tények vagy adatok, amelyekből a tanu szavahihetőségének hiányára vonható okszerű következtetés. Ily következtetésre nem alkalmas az, hogy a tanu vallomása a saját ténye körül forog. A fellebbezési bíróság ezzel ellenkező álláspontja nyilván helytelen ténybeli következtetésnek minősül (P. III. 5238/1937.):

A baleset körülményeire a bűnvádi eljárásban kihallgatott tanuknak a polgári perben ugyane körülményekre újabban való kihallgatását mellőzni lehet, ha a tanuk kihallgatásánál a bűnvádi eljárásban *ugyanazok a lényeges perjogi biztosítékok* érvényesültek, amelyeket a Pp. rendelkezései szerint a polgári perben a bizonyítás felvételénél meg kell tartani (P. I. 753/1938.).

Ítélt dolgot a Pp. 411. §-a értelmében csakis az *ügy érdemében* hozott ítélet teremt, a pergátló körülmény tárgyában hozott ítélet azonban az állandó bírói gyakorlat (P. IV. 5551/1922., P. V. 2831/1927., P. IV. 7441/1929.) szerint nem. (P. IV. 723/1938.)

Valamely jogviszony vagy jog fennállásának vagy fenn nem állásának bírói megállapítása a felperes jogállapotának biztosítására az alperessel szemben akkor mutatkozik szükségesnek, ha a kérdéses jogviszony vagy jog fennállása vagy fenn nem állása a felek között vitás, teljesítés iránt azonban valamely ekből még nem lehet pert indítani, emellett a felperesre joghát-

ránnyal járhat az, ha a vitás kérdés bírói eldöntése a teljesítés iránt későbbben indítandó per elbírálásáig függőben marad és ennek a joghátránynak az elhárítására a kért bírói megállapítás alkalmas lehet, más módon pedig a felperes azt nem háríthatja el. Egymagában az a körülmény, hogy a felek jogaik, illetőleg kötelezettségeik felől bizonytalanságban vannak, még nem joghátrány (P. I. 449/1938.).

Nyilván helytelen ténybeli következtetés akkor forog fenn, amikor valamely tényből az okszerűség szabályai szerint nem a megállapított tényállásra, vagy erre is, hanem éppen annak az ellenkezőjére és csakis arra lehet következtetni (P. III. 5926/1937.).

Sem a törvény, sem a bírói joggyakorlat nem zárja ki azt, hogy a *szakértői véleményre alapított ítélet elleni perújítás* ugyanazon kérdésre vonatkozó újabb szakértői véleményre alapították, ha a korábbi szakértői véleményben meg nem állapított tényekről; vagy a szakértő ténybeli tévedésének s ennek a szakértő véleményére való hatásának a bizonyításáról van szó (P. V. 5775/1937.).

A választott bírósági ítélet érvénytelenítésére irányuló kereset indítására megszabott határidő hivatalból figyelembe veendő, jogvesztő záros határidő. Ehhez képest erre a határidőre az elévülési idő nyugvására és félbeszakadására vonatkozó jogszabályok nem alkalmazhatók. A határidő folyása tehát az alperes által a felperes ellen a kamarai választott bíróság ítélete alapján folyamatba tett végrehajtási eljárás okából félbe nem szakadt és így erre az eljárásra való tekintet nélkül a rendeletben írt határidő utolsó napján eltelt (P. IV. 915/1938.).

A követelés *lefoglalása* esetén a foglalást megelőző valószínűségi *engedményezésen* alapuló és fennálló igénynek a *sorrendi tárgyaláson* való érvényesítését és figyelembe vételét a végrehajtási eljárási jog szabályai nem gátolják, az anyagi jog értelmében pedig annak helye van, mert ellenesetben a végrehajtást szenvedőt már meg nem illető és az engedményesekre átszállott követelés oszlatnék fel a végrehajtást szenvedő hitelezői között az anyagi jog sérelmével. Nem csupán igényperrel élhet tehát az engedményes, hanem felléphet a sorrendi tárgyaláson is (Pk. V. 5113/1937.).

Dr. Vági József.

Szerződés, mint közigazgatási jogviszony

A kincstár egy miniszteri leiratban szabályozott módon (egyebek között a kincstán megillető közigazgatási végrehajtási eljárás kikötésével) aszály károsult gazdáknak vetőmag kölcsönt bocsátott rendelkezésére, amelyet az igénybevevő gazdák